

**גבולות היחידה: שמות פרק ג' פסוקים י"א-י"ב**

**נושא היחידה: טענת משה "מי אנכי"**

**מספר שיעורים על פי המתווה: 1**

**כתבה: חיה לואיס**

**הסבר כללי:**

יחידה זו היא הראשונה מתוך היחידות העוסקות בטענות משה לשליחות שהוטלה עליו. תחילה ניתנת הקדמה לכל הנושא, ולאחר מכן נלמדת הטענה הראשונה שמשמיע משה.

**פתיחה:**



נציג בפני התלמידים את המקרה הבא. המקרה, שסביבת התרחשותו הנה עולמם הטבעי של הילדים - בית הספר - מציג את המצב בו עמד משה, בצורה שתאפשר לתלמידים להזדהות עמו, ולו במעט, ולהבין את עקשנותו ואת הקושיות הרבות שהעלה:

מנהלת בית הספר מזמנת אתכם לחדרה, וללא כל הכנה מוקדמת, מטילה עליכם את המשימה הבאה: עליכם לארגן ולעמוד בראשה של משלחת תלמידים שתגיע אל ראש העיר ותשכנע אותו להקים בבית הספר מעבדת מחשבים חדשה ומשוכללת, נאה ומרווחת, ובה הציוד הטכנולוגי החדשני ביותר הקיים כיום. במסגרת התפקיד, עליכם לגייס למשלחת, תלמידים מכל כיתות בית הספר, להוביל אותם אל ראש העיר, ולהציג בפניו את בקשתכם על כל נימוקיה<sup>1</sup>.

כיצד תגיבו? האם תיענו לבקשה? האם תרצו לברר ולדעת פרטים נוספים על התפקיד לפני כן? מה הם הקשיים שיגרמו לכם להטיל ספק ביכולתכם לבצע את המשימה?

(נתייחס לקושי לגייס תלמידים - תלמידים מהכיתות הגבוהות יצחקו עליי... לעומת הקושי לגשת אל ראש העיר והקושי לשכנע אותו בבקשה כה מוגזמת...)

---

<sup>1</sup> יש לשקול את תוכן הסיפור בהתאם לכיתה, ולהחליפו בבקשה מוגזמת או יומרנית אחרת במידת הצורך.

בפסוקים הקודמים של פרק ג', למדנו על משימה חשובה ומורכבת לא פחות מכך המוטלת על משה. כיצד, לדעתכם, יגיב משה? נשוחח על כך שכל בן אדם הנוטל על עצמו תפקיד חדש או עבודה חדשה, עורך דיון פנימי, ובוחן את התאמתו לדרישות התפקיד. נדגיש כי היענות פזיזה מדי אינה נבונה במקרים אלו. יחד עם זאת, יש לציין כי במקרה של משה, הדבר שונה, שכן המשימה מוטלת עליו על ידי הקב"ה ולא על ידי בשר ודם.

### עיון בפסוקים:



כשם שאנחנו "התמהמהנו" במתן תשובה למנהלת בית הספר במקרה הקודם, גם משה מתמהמה ואינו נותן לה' את הסכמתו המידית. הוא מציג בפני ה' חמש טענות המבטאות חששות ולבטים שונים שלו בנוגע לתפקיד. נציג את הדו-שיח המתנהל בין ה' למשה (נספח 1)<sup>2</sup>.

**טרם קריאת הדברים והעיון בהם, יתבוננו התלמידים בצורתו החיצונית של הדו-שיח ויתארו אותה:** ניכר כי דברי ה' הנם ארוכים, ואילו טענותיו של משה קצרות ותמציתיות. כלומר, ה' 'מכביר במילים' כדי לשכנע את משה ליטול עליו את התפקיד, ועונה על כל שאלה שלו בסבלנות מופלאה (עד לטענה האחרונה בה ה' 'כועס' על משה), ואילו משה מעלה עוד ועוד טענות וספקות.

**נשאל: משה מעלה טענות רבות ומפקפק ביכולתו לבצע את השליחות. האם, לפי מה שלמדנו בפרקים הקודמים, משה אכן לא ראוי לשליחות זו? נכוון את התלמידים למקרים שנלמדו בפרק ב', מהם למדנו על תכונותיו של משה ועל התאמתו להנהגה: מעורבות, אכפתיות, רגישות לסביבה ועוד.**

### המורה קורא את פסוקים י"א-י"ב.

נזכיר כי התפקיד שהטיל ה' על משה (בפסוקים הקודמים) כולל שני מרכיבים: שליחות אל פרעה ושליחות אל העם. בטענתו, מתייחס משה אל שני מרכיבים אלו.

**התלמידים יבחינו בין שני חלקי הטענה באמצעות צביעה בצבעים שונים (בתוך הנספח). גם את תשובות ה' לחלקי הטענה השונים, יצבעו בהתאמה:**

א. אל מול השליחות אל פרעה, מציב משה את הטענה **"מי אנכי כי אלק אֶל פרעה"** – איני ראוי להגיע אל מלך חשוב ונכבד.

ב. אל מול השליחות אל העם, מציב משה את הטענה **"וכי אוציא את בני ישראל, ממצרים"** – אף אם אני ראוי, האם עם ישראל ראויים לנס כה גדול כיציאת מצרים? (רש"י). לעומת רש"י, יש

<sup>2</sup> נספח זה ילווה גם את השיעורים הבאים – עד פרק ד' פסוק י"ז.

פרשנים שמפרשים טענה זו אחרת - כהמשך הצטנעותו של משה – האם אני ראוי להוציא עם כה גדול ממצרים?  
ה' עונה למשה על שני חלקי טענתו:

א. על הטענה שאינו ראוי להגיע אל פרעה, עונה ה' "כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ". כלומר, אתה לא הולך בכוחות עצמך אלא בכוחי, אני מגיע יחד אתך ומסייע לך, והאות לכך הוא ההתגלות בסנה – כשם שהסנה ממלא את שליחות הקב"ה ואינו ניזוק, אינו מתכלה, כך גם אתה תצליח בשליחותך ולא תינזק.

ב. על הטענה שבני ישראל אינם ראויים ליציאת מצרים, עונה ה': "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם, מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדֵן אֶת-הָאֱלֹהִים, עַל הַהָר הַזֶּה". כלומר, הזכות שתעמוד להם, היא התורה שיקבלו מיד לאחר היציאה ממצרים על ההר הזה – בדיוק במקום בו מתרחשת ההתגלות.

### הצעות להמחשה:



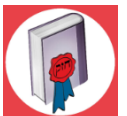
לכתוב דף מיומנו של משה ולתאר את החוויה מנקודת מבטו – כיצד הרגיש בעת ההתגלות - ההפתעה, ההתרגשות שחש, ומה גרם לו להגיב בצורה זו.

### מסרים והפנמה:



א. ענוותנותו של משה – "מי אנכי".  
ב. מידת האחריות של משה – לשקול את יכולותיו אל מול דרישות התפקיד.

### סיכום:



### מה למדנו?

למדנו שמשה אינו מביע הסכמה מידית לשליחות שהטיל עליו ה', והוא מציג מספר טענות. למדנו את הטענה הראשונה שמציג משה – קטנות משה אל מול גודל המשימה – הליכה אל מלך כה נכבד וביצוע נס כה גדול, ואת תשובת ה': הכוח למשה יגיע מה', והזכות לעם תהיה קבלת התורה.